

TERESEDÉS

Testreszabás

Csontó Sándor

„Az új divatú foglalkozások egyik legkedveltebbje a »lelépés«. Ebben az üzletágban nem a régi »nagy forgalom-kis haszon« elv az irányadó, hanem inkább a »kis forgalom-nagy haszon« mottója, mert hiszen eleendő, ha minden évben nyélbe ütődik egy-egy lakásnak, vagy pláne utcai helyiségnek a »sikerült átadása«. A mostani, mindenféle szélhámosságot buján termelő időben bizonyára hihetetlennek tetszik ez...” – írta némi szarkazmussal Balla Vilmos A Vadember című munkájában 1923-ban. Meglepődünk-e vajon, ha a mű keletkezésének idején, félszázaddal annál is korábban és manapság is hasonló történések játszódnak le a főváros szívében. Nincs itt semmi látnivaló, tessék, kérem továbbolvasni!

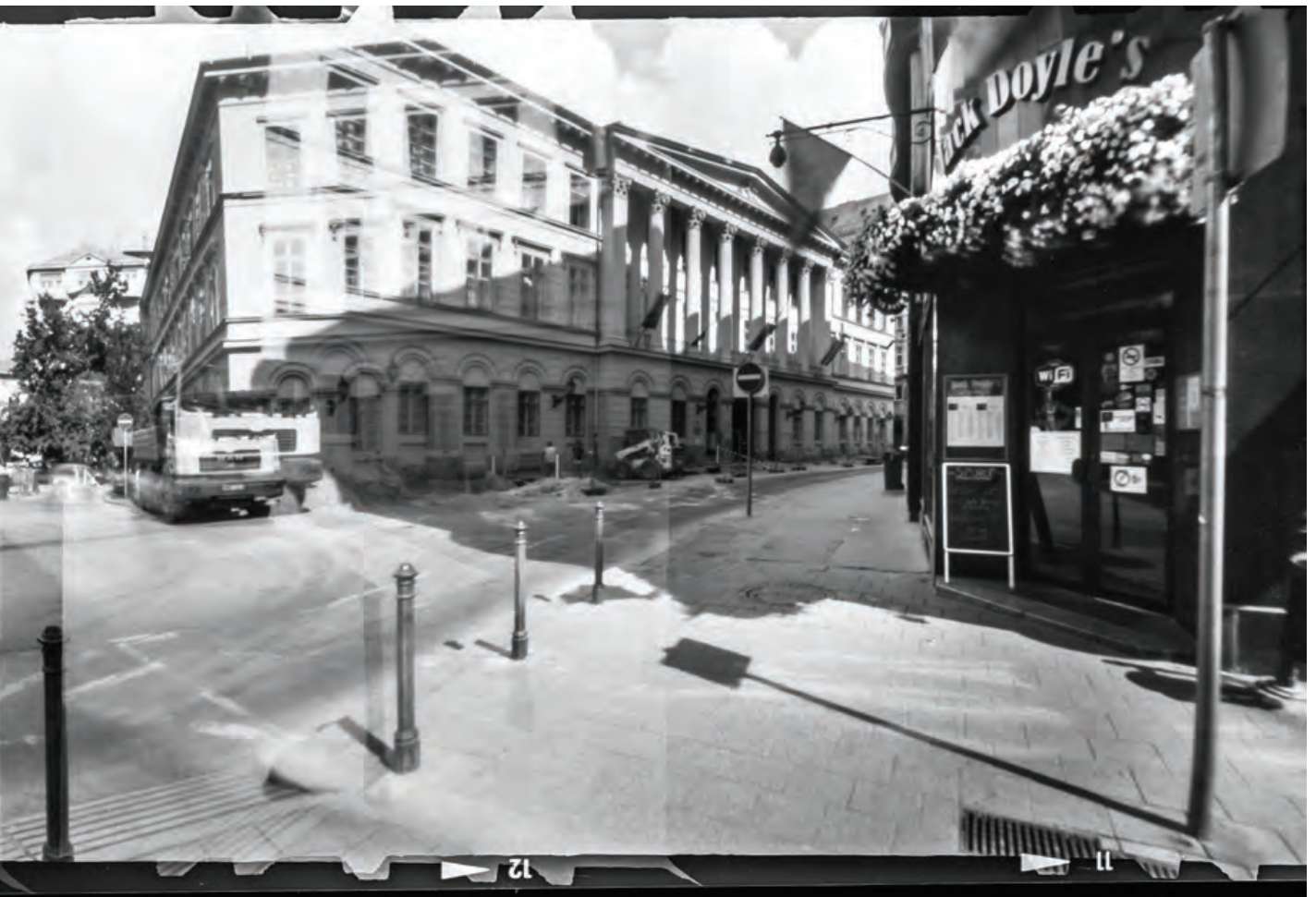
Ballagjunk hát *Vilmos* bácsi tanulságos történetét követve a Belvárosba, amelynek legnagyobb háza az Invalidusok palotája, a Károly kaszárnya, a mai Városháza, éppen háromszáz éve született. Az épület hosszú frontján, a berácsozott földszinti ablakok mögött jól ápolott kincstári lovak álltak katonás rendben, és a járókelők ingyen jutottak a legfinomabb istállóillathoz.

Az 1870-es évek legelején akadt egy bolondos vállalkozó, aki azzal a kalandos ajánlattal

kopogott be az intendatúrához, hogy ő a kaszárnya udvarára két hatalmas istállót épít, azonkívül pedig átalakítja a régi karámkokat bolthelyiségekké. Ezt a munkát elvégzi saját anyagával, saját munkásaival, mindössze arra tart igényt, hogy az utcai lokalitásokat ő adhassa bérbe, de erre is csak harminc évig reflektál, nehogy azt mondják, hogy nyereszkeskedni akar. Rövid három évtized múlva a már jól menő üzletek házbérét megfelelően stájerolni lehet, s a kincstár fogja lefölözni a tejfelt.

Csupán egy generálisnak voltak némi aggodalmi, mondván, hogy ez a fényes tranzakció a hadsereg szempontjából szinte erkölcstelen dolog. Az excellenciás urak viszont nem teketóriáztak sokat, megkötötték a szerződést a látszólag féleszű ipsével. Az üzleti körök nem mosolyogtak, hanem röhögtek, sőt elképedtek a vállalkozó hazárd tervein.

Abban az időben Pesten egy új cégtábla feltűnése nagyobb szenzáció volt, mint manapság egy színház felavatása. A bécsi

Sebestyén László camera obscura felvétele

világkiállítás idején „bulvardírozták” a Károly körutat és a Váci utcát, azaz aszfaltozták a gyalogjárókat, és csinos gázkandelabereket helyeztek el a járdák mentén. Ekkor kezdtek el benépesedni felette különös üzemekkel a kaszárnya helyiségei. Volt elsősorban néhány „iroda”, amelynek firmája úgy szólt: „Geld für Alles”. Zalogkölcsonzók ezek, amelyek kihasználták az általános nyomort, a megszorult embereket, és kölcsönt adtak mindenre, persze nem Isten nevében. Azután megnyíltak az öt, tíz, huszonhét krajcáros boltok, ajtajuk előtt jó svádájú kikiáltók csalogatták a népet. Volt néhány bazár mindenféle név alatt: általános, grand, nemzetközi. Meghúzódott továbbá pár árverési csarnok, hol kizárólag a legfinomabb művészet objektumaira licitálhattak az „animálók” által átvett pasasok. Volt aztán panoráma; bolhaszínház; King Fu, a jós; mindenféle emberi és állati torzszülött és hasonló mutatóvány. Meg kell említeni még az optikust, aki a tisztí lépcsőház utcai bejárájában árulta olcsó szemüvegeit. Akik a dioptriát firtatták, azokat leintette, hogy a szem majd idővel hozzászokik az üveghez. A Károly utca sarkán kávéház nyílt, a másik sarkon (a Rostély, ma Gerlóczy utcában) az

első pesti orfeum, a *Carlé*, fölötte a fémeleleten a hírhedt Ámor teremmel. (Ahol fűgefalevél nélkül táncikálnak.) Szóval csupa ilyen komolytan üzlet volt az istállók helyén, a vállalkozóból pedig milliomos lett. Néhány perccel a halála előtt még mosolygott a sikerén.

Ma is megese nek ily csodálatraméltó és gyalázatos történetek. *Hérakleitosz* még úgy tudta: „Kétszer nem léphetsz ugyanabba a folyóba”. De bizony, tévedni tetszett tudós uram!

Amint visszabukdácsolunk a jelenbe, a Kamermayer térre, juszt sem tudunk örülni a szép térkőnek, amely alól minduntalan látjuk felbukanni a gazt. Persze, ez így nem igaz, viszont látjuk a romlás szaporodó virágait. Sajnos „kamumájér térré” avansált a hajdan híres városatya kicsiny parcellája.

A kimondottan polgári értékekkel bíró Gerlóczy kávéház majdnem lehúzta a rolót, nem kaphatott időnre teraszengedélyt. Mert csak! Ide se behajtani, se parkolni nem tud a tulajdonos és a vásárló. A szalámibolt a kerületnek és a városvezetésnek a belvárosi kereskedőket kivézetető lépései miatt volt kénytelen bezárni. Mellette a virágboltban még nyílnak a kerti virágok, a cégéren a Pa-

tyolat hófehér hattyúja rút kiskacsára emlékeztet. De legalább megvan! *T. Nagy Tamás* sajtkereskedésének ajtaján a 24281 hrsz. lakat fityeg, jó ideje kénytelen volt áttenni a székhelyét Kőbányára. Nincs már a szép emlékü Vitkovic utcai Galéria drink bár, melynek lichthof méretű belső udvarán *Szuly Kingá*val annyiszor szürcsöltük a vodkás limonádét. Üresen tátonganak a szittyá könyves, a zöldséges, az étkezde, a posta, az optikus, az utazási iroda, az órás egykori helyiségei.

Másokkal viszont száguld a szekér! Az ügyesnek mondott, de inkább jó kapcsolatokkal rendelkező figurákat testreszabott törvények segítik eligazodni a jogtalanság és törvénytelenég útvesztőiben. Potom pénzért piszkosul jól járnak. Úgy cserélnek ingatlanokat, ahogy más alsónadrágot, csak ők még a tisztaságára sem ügyelnek. Egyesek szinte egy egész utcát birtokolnak, mások zepelint reptetnének a belvárosi házak felett. „Azok, akik azzal akarnak meggazdagodni, hogy cementtel borítják be az országot, elmehetnek a pokolba.” – nyilatkozta a minap (szept. 21.) egy római polgár. Egyetértek! És nem, nem tud hozzászokni a szem a látványhoz, se a lélek a törvényteleniségekhez! ●